

з органами Міністерства юстиції України. Такий підхід подається як більш ефективний та відповідний сучасним викликам у забезпеченні належного контролю за фінансуванням виборчих кампаній.

Недоліками у правовому регулюванні порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації чи агітації референдуму є також недостатньо ефективне застосування чинних правових норм. У зв'язку з цим виникає об'єктивна потреба у вдосконаленні чинних норм, що забезпечить можливість оперативного аналізу фінансової звітності кандидатів та виборчих об'єднань. Доцільним є також удосконалення впровадження системи, у якій інформація, що міститься у фінансових звітах, буде інтегрована в єдину електронну базу даних, доступну для всебічного ознайомлення усіма зацікавленими сторонами.

Пиліна Катерина Олександрівна,

студент Маріупольського

державного університету

Науковий керівник:

Політова Анна Сергіївна,

доцент кафедри права Маріупольського

державного університету, кандидат

юридичних наук, доцент

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПОЛОЖЕНЬ КОНВЕНЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ ПРО ЗАХИСТ ДІТЕЙ ВІД СЕКСУАЛЬНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТА СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА: КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДОМАГАННЯ ДО ДИТИНИ ДЛЯ СЕКСУАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ

Домагання дитини для сексуальних цілей, сексуальне насильство щодо дитини є актуальною проблемою сучасного світу. Відзначимо, що поширеність сексуального насильства над дітьми в світі оцінюється близько 20 % у дівчаток і приблизно 8 % у хлопчиків (згідно з аналізом 22 країн в 2009 році). За наявними даними найбільш високий рівень сексуального насильства над дітьми в Африці (близько 35 %), найнижчий в Європі (9%). Далеко не всі здійснюють сексуальне насильство над дітьми є педофілами (їх близько 10%), більшість злочинців знайомі зі своїми жертвами (близько 30 % є родичами дитини, близько 60 % є «друзями» сім'ї) і лише 10 % – незнайомі люди. Сексуальне насильство над дитиною часто призводить до важких наслідків і часто до психопатології, особливо у випадку, якщо дитина опинилася один на один зі своєю проблемою [1].

Захист прав дитини взагалі, та захист від домагань дитини для сексуальних цілей, зокрема, регламентується низкою міжнародних документів, а саме: Конвенцією ООН про права дитини, Факультативним протоколом до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії, Протоколом

про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, Конвенцією Міжнародної організації праці щодо заборони та прийняття негайних заходів для усунення найгірших форм дитячої праці та Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства.

Окремої уваги серед зазначених вище міжнародних документів заслуговує саме Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, адже як відзначено у преамбулі: «сексуальна експлуатація та сексуальне насильство стосовно дітей набули тривожних розмірів на національному та міжнародному рівнях, зокрема стосовно зростаючого використання як дітьми, так і злочинцями інформаційно-комунікаційних технологій, і що запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьба із цими явищами потребують міжнародного співробітництва» [2].

У ст. 23. Домагання дитини для сексуальних цілей Конвенції зазначено: «Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення криміналізації умисної пропозиції, зробленої дорослою людиною за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, зустрітися з дитиною, яка не досягла віку, передбаченого пунктом 2 статті 18 цієї Конвенції, для скоєння проти неї одного з правопорушень, передбачених підпунктом «а» пункту 1 статті 18 або підпунктом «а» пункту 1 статті 20 цієї Конвенції, якщо після цієї пропозиції відбулись істотні дії, що призвели до такої зустрічі» [2]. Зауважимо, що у підпункті «а» пункту 1 ст. 18 мова йде про заняття діяльністю сексуального характеру з дитиною, яка не досягла передбаченого законодавством віку для заняття діяльністю сексуального характеру, а у підпункті «а» пункту 1 статті 20 – виготовлення дитячої порнографії.

18 лютого 2021 р. Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської Конвенції)», який набув чинності 17 березня 2021 р. Зокрема зазначений закон, серед інших змін, доповнює Кримінальний кодекс України новою статтею 156-1 «Домагання дитини для сексуальних цілей», яка встановлює відповідальність за:

ч. 1 – Пропозиція зустрічі, зроблена повнолітньою особою, у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій, особі, яка не досягла шістнадцятирічного віку, з метою вчинення стосовно неї будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій, у разі якщо після такої пропозиції було вчинено хоча б одну дію, спрямовану на те, щоб така зустріч відбулася;

ч. 2 – Пропозиція зустрічі, зроблена повнолітньою особою, у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або

технологій, неповнолітній особі з метою втягнення її у виготовлення дитячої порнографії, якщо після такої пропозиції було вчинено хоча б одну дію, спрямовану на те, щоб така зустріч відбулася;

ч. 3 – Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, або щодо малолітньої особи [3].

Але наскільки такі діяння є розповсюдженими та становлять суспільну небезпеку? Д. О. Куковинець вказує, що «з урахуванням положень про суспільну небезпечність домагання дитини для сексуальних цілей варто звернути увагу також на результати дослідження «Сексуальне насильство над дітьми та сексуальна експлуатація дітей в Інтернеті в Україні», що було проведене міжнародною благодійною організацією «Служба порятунку дітей» у партнерстві з Уповноваженим Президента України з прав дитини у періоді з 15 грудня 2020 р. по 20 січня 2021 р. Так, встановлено, що кожна з перерахованих в опитуванні ситуацій сексуальної експлуатації та сексуального насильства (задавали запитання про оголені частини тіла в Інтернеті; спілкувались про інтимні стосунки; надсилали фото чи відео оголеного тіла або просили надіслати фото чи відео свого оголеного тіла; пропонували зустрітись наживо і показати себе оголеним тощо) траплялась хоча б із кількома з опитаних дітей. Наприклад, близько 40 дітей зустрічались з незнайомцями з Інтернету наживо та показували себе оголеним чи пестили себе. Що характерно, серед усіх респондентів, які зустрілись хоча б з однією із ситуацій сексуального насильства чи експлуатації за останній рік, всього чверть готова розповісти дорослим про те, що з ними трапилось, і лише 1,3 % звернулись до поліції» [4, с. 77]. Окрім того, що ж стосується правозасосовчої практики, то, наприклад, за процесуальним керівництвом ювенальних прокурорів Волинської обласної прокуратури повідомляється про підозру 31-річного чоловіка за фактами розбещення неповнолітніх, домагання дитини для сексуальних цілей, виготовлення та розповсюдження порнографічних предметів серед неповнолітніх (ч. 1 ст. 156, ч. 1 ст. 156-1, ч. 2, ч. 3 ст. 301 КК). України) [5].

Таким чином, вважаємо, що розвиток цифрових технологій поставив перед суспільством нові виклики, які отримали назви у міжнародній спільноті як «грумінг». Проте, імплементація у національне законодавство положень Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства щодо кримінальної відповідальності за домагання дитини для сексуальних цілей викликає певні дискусії через «розмите» тлумачення терміну «домагання», а також, на нашу думку, розбіжностями у віці потерпілої особи та суб'єкта кримінального правопорушення. Так, зокрема, у Конвенції мова йде про дитину віком до вісімнадцяти років (як потерпілу), а у ст. 156-1 КК України законодавець виділяє три категорії потерпілих: ч. 1 – особа, яка не досягла шістнадцятирічного віку; ч. 2 – особа, яка не досягла вісімнадцяти років; ч. 3 – малолітня особа. Але на

практиці можуть виникнути проблеми щодо кваліфікації діянь, коли неповнолітня особа, якій виповнилось шістнадцять років, вчинити дії, передбачені ч. 1 або ч. 2 ст. 156-1 КК України щодо малолітньої особи.

Список використаних джерел

1. Дитина – жертва сексуального насильства. Що робити? URL: <https://rescentre.org.ua/poperedzhennia-zhorstokoho-povodzhennia-z-ditmy/ditina-zhertva-seksualnogo-nasilstva-shcho-robiti>.

2. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства : Конвенція Ради Європи від 25.10.2007 : станом на 20 черв. 2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text.

3. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III : станом на 17 лип. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

4. Kukovynets D. O. Protecting children from sexual exploitation and sexual violence on the Internet in the context of the COVID-19 pandemic: to the issue of solicitation of child for sexual purposes. Issues of crime prevention. 2021. Vol. 42. P. 74-83. DOI: <https://doi.org/10.31359/2079-6242-2021-42-74>.

5. Виготовлення порнографії та домагання дитини для сексуальних цілей – затримано жителя Волині. Головна – Офіс Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/vigotovlennya-pornografiyi-ta-domagannya-ditini-dlya-seksualnix-cilei-zatrimano-zitelya-volini>.

Підкевич Владислав,

курсант Донецького державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Федорчак Ірина Валентинівна,
старший викладач кафедри кримінального
права та кримінології Донецького
державного університету внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО АСПЕКТУ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

В умовах збройного конфлікту та широкомасштабної агресії, традиційні загрози національній безпеці набувають нових, гібридних форм. Діяльність організованої злочинності (ОЗ) в цей період не просто зростає кількісно, але й якісно трансформується, адаптуючись до військово-політичної та економічної дестабілізації. ОЗ активно експлуатує хаос, спричинений бойовими діями, використовуючи його для незаконного обігу зброї, військового майна, контрабанди, торгівлі людьми та фінансових махінацій. У воєнний час інформація є критично важливим ресурсом, а її оперативний збір, верифікація,